

General-pukovnik
Miloš ŠUMONJA

REZULTATI KOJI OBAVEZUJU

Deseti kongres SKJ visoko je ocijenio rezultate postignute u ostvarivanju koncepcije opštenarodne odbrane, jasno odredio zadatke i ukazao na perspektivu daljeg razvoja cjelokupnog sistema odbrane i oružanih snaga posebno. Pri tome je Kongres pošao od realne procjene složenih međunarodnih odnosa, procesa daljeg društveno-ekonomskog i političkog razvoja naše socijalističke samoupravne zajednice i uloge svih društvenih subjekata u jačanju opštenarodne odbrane, bezbjednosti i društvene samozaštite. Danas se, sa vremenske distance od godinu dana, potvrđuje kao još vrijedniji, aktuelniji i trajniji jedan od fundamentalnih kongresnih stavova koji je, u stvari, izraz kontinuiteta u poslijeratnoj politici SKJ u izgradnji odbrambene politike socijalističke, samoupravne, nezavisne i nesvrstane Jugoslavije — da se obaveze i zadaci u jačanju oružanih snaga i pripremanju cjelokupnog društva za odbranu stalno sagledavaju u uslovima konkretnih vojnopolitičkih zbivanja u svijetu, imajući u vidu realne mogućnosti agresije i opasnosti od rata. Drug Tito je na Kongresu konstatovao da je međunarodna situacija bremenita mnogim opasnostima i podvukao: »Nema ni jednog područja u svijetu za koje se sa sigurnošću može reći da je van opasnosti od ratnih sukoba«.¹

SLOŽENI I PROTIVURJEČNI ODNOSI U SAVREMENOM SVIJETU

U svim svojim procjenama Savez komunista polazi od činjenice da Jugoslavija živi u svijetu čiji savremeni razvoj karakterišu krupne promjene i istorijska zbivanja u oblasti društvenih, ekonomskih, političkih i vojnih odnosa, u uslovima postajanja dvaju suprotstavljenih društvenih sistema, oštarih ideoloških razlika, suprotnih poli-

¹ Josip Broz Tito, referat na X kongresu, izd. Komunista, Beograd, 1974.

tičkih i ekonomskih interesa i blokovske vojnopolitičke podijeljenosti znatnog dijela svijeta, što čini da međunarodni odnosi počivaju na neodrživim osnovama — ekonomskoj neravnopravnosti, eksploataciji i vojnopolitičkoj dominaciji. U najkraćem, savremeni svijet se karakteriše dubokim krizama kapitalističkog društvenog sistema, kao i ne malim teškoćama u razvoju socijalističkih zemalja.

Savremeno kapitalističko društvo, zasnovano na vlasti kapitala i logici profita, dolazi u sve oštrije sukobe sa težnjama naroda za oslobođenje od svih oblika ekonomske eksploatacije i političkog porobljavanja. Njegove osnovne karakteristike su ogromna koncentracija kapitala, bezočna eksploatacija nerazvijenih zemalja, dominacija multinacionalnih kompanija i militarizacija društva, pri čemu sistem menadžersko-tehnokratskog upravljanja, oslonjen na vojnoindustrijski kompleks, porobljava ljude, nacije i države u svim sferama ljudske djelatnosti. Značajne transformacije koje su se desile u kapitalističkom društvu zadnjih decenija nisu promjenile njegovu *klasnu suštinu*. Ono nastoji da svoje ekonomske pozicije i uticaj nad ljudima, narodima i državama i dalje održava upotrebom svih sredstava prinude i moći pri čemu, pored vojne sile, ogroman uticaj imaju nadnacionalne kompanije kao izraziti vid monopolističkog kapitalizma.

»Posebno negativno ove kompanije djeluju u zemljama — ekonomski, jer iz njih izvlače velike profite; politički — jer se mješaju u njihove unutrašnje poslove. Kontrolišući ogromna ekonomska i finansijska sredstva, nadnacionalne kompanije teže da ostvare sve veću društvenu i političku moć i time još više osiguraju svoje profite i uticaj, prije svega u interesu svojim metropola«² (Tito).

Gruba eksploatacija i neravnopravnost izazivaju duboke socijalne potrebe, a u pojedinim zemljama usporavaju proces društvene i nacionalne emancipacije.

Socijalističke zemlje i pored izvanrednih rezultata u materijalnom razvoju sukobljavaju se sa teškoćama sopstvenog društvenog razvoja, a i razvoja međusobnih odnosa. Na spoljnopolitičkom planu postižu pozitivne procese i ako ne mogu izaći iz društvenih okvira naslijeđenog sistema i strukture međunarodnih političkih i ekonomskih odnosa.

Upravo zbog pomenutih i drugih protivurječnosti u svijetu međunarodne odnose ozbiljno opterećuju razni oblici pritisaka i prijetnji reakcionarnih snaga. Lokalni i ograničeni ratovi, vojni udari i drugi oblici »specijalnog rata« još uvijek su, a prema svemu i u narednom periodu biće sredstva reakcionarnih snaga za održavanje starih i osva-

² Isto.

janje novih pozicija i uticaja, prije svega, u područjima tzv. trećeg svijeta. Još se grčevito održavaju neka uporišta kolonijalizma i neokolonijalizma, što je u potpunoj suprotnosti sa opštim pravcem razvoja i savremenih kretanja u svijetu. Točak istorije se, na sreću, ne može zaustaviti. Pobjede naroda Vijetnama i Kambodže očito pokazuju da se čak ni najjačom vojnom silom, a da i ne govorimo o mnogim oblicima političkih mahinacija, ne mogu zaustaviti narodi u njihovom stremljenju, u borbenom pohodu ka slobodi, nezavisnosti i progresu.

Svi revolucionarni procesi u svijetu ukazuju na to da je socijalizam postao svjetskoistorijski proces, da snage mira svakim danom rastu i jačaju.

»Potrebe ekonomskog i društvenog razvitka čovječanstva i akcije svijesnih društvenih snaga ubrzavaju opšta kretanja ka socijalizmu. Tako socijalizam sve više postaje i proces univerzalnih razmjera.«³ (Tito)

Postignuta globalna ravnoteža između Sovjetskog Saveza i Sjedinjenih Država, zamjena hladnog rata detantom doveli su do popuštanja zategnutosti i povoljnije klime, što je pozitivan proces, ali još uvijek ograničen i nestabilan, jer se neki dogovoreni i objavljeni sporazumi očito ne poštuju. Parcijalni dogovori velikih mogu biti klica razdora i novih ratnih sukoba, jer se veoma jasno pokazuje da ni globalna ravnoteža snaga, koja se prije svega oslanja na vojnu silu, ni selektivna koegzistencija ne mogu biti čvrsta i trajna osnova i garancija za stabilan i trajan svjetski mir. Parcijalno sporazumijevanje je svijetu donijelo povećan broj kriznih žarišta u nekim područjima. Da bi detant bio osmišljen, nužno je njegovo proširivanje na sve kontinente uz učešće svih zemalja. Nužno je njegovo proširivanje na vojni detant — vojno dezangažovanje, ukidanje vojnopolitičkih blokova i dr. Samo na taj način može da doprinese i afirmiše ravnopravne odnose za sve, da onemogućí da reakcionarne snage koriste detant kao sredstvo borbe i obračuna sa progresivnim snagama u pojedinim zemljama. Nema sumnje da bez ravnopravnog učešća svih zemalja, a posebno onih kojih su se neposredno ticali konkretni vojnopolitički problemi, nije mogao i sve je očividnije da neće moći riješiti ni jedan međunarodni spor. To znači da se samo ravnopravnim angažovanjem svih zemalja, na osnovama pune nezavisnosti i miroljubive koegzistencije i uvažavanjem principa Povelje OUN mogu nalaziti putevi za prevazilaženje složenih protivurječnosti i sačuvati mir u svijetu.

³ Isto.

Oružane snage u svijetu narasle su na oko 24,5 miliona ljudi, a ukupni vojni izdaci u svijetu 1973. godine bili su preko pet puta veći nego uoči drugog svjetskog rata. Izdaci za naoružanje se stalno povećavaju. U prošloj godini za oružane snage u svijetu uloženo je 250 milijardi dolara.⁴

Kada se govori o vojnom faktoru u međunarodnim odnosima, nužno je naglasiti i stalno širenje nuklearnih i drugih borbenih sredstava za masovno uništavanje, pri čemu su velike nuklearne sile razvile i rade na daljem razvoju potpuno nove vrste taktičkog nuklearnog oružja, naročito pogodnog za upotrebu u lokalnim ratovima. Iz toga je lako izvesti zaključak da bi, prije iole ozbiljnijeg poraza agresora, moglo doći do upotrebe i taktičkog nuklearnog oružja, koje ne dovodi u pitanje nuklearnu ravnotežu i sudbinu velikih, ali se zloslutno nadnosi nad sudbinom malih zemalja.

Drug Tito je na Desetom kongresu rekao: »Mi ne živimo van prostora i vremena, već u surovoj realnosti današnjeg svijeta«. Ta okolnost mora da nam je stalno prisutna, jer je posve realna mogućnost izbijanja ratnih sukoba u regionima koji su u neposrednoj blizini naše zemlje, tim prije što je težište svjetske konfrontacije već duže vremena na Bliskom istoku i u Sredozemlju, gdje Jugoslavija zbog geostrategijskog položaja i prostora zauzima značajno mjesto. Upravo zbog toga su, prema riječima druga Tita, »u ovom dijelu svijeta stalno prisutni interesi imperijalističkih i reakcionarnih snaga, što predstavlja i izvor aspiracija prema našoj teritoriji«.

Pored Bliskog i Srednjeg istoka i Evropa je jedno od područja koncentracije vojnih snaga, jer se na njenom tlu, i pored poznatih pozitivnih procesa, nalazi najveći vojni arsenal konvencionalnog oružja u svijetu.⁵

⁴ To je za 91 milijardu, odnosno za 36% više od ukupnih vojnih izdataka u svijetu 1967. godine, tj. na kraju perioda koji označava kraj hladnog rata i početak detanta. To čini oko 70% sopstvenog nacionalnog dohotka. To je za 15—20 puta više od ukupne pomoći koju su dobile zemlje u razvoju. To je znatno više od cjelokupnog bruto nacionalnog dohotka trećine čovječanstva.

⁵ Prema podacima Londonskog instituta za stratezijske studije, dva vojna bloka u Evropi imaju pod oružjem 7 miliona ljudi, zatim 66 hiljada tenkova, 13 hiljada borbenih aviona. Od toga NATO: tri miliona i 250 hiljada vojnika, 14 hiljada tenkova i gotovo 5 hiljada aviona, a VU: tri miliona i 700 hiljada vojnika, 53 hiljade tenkova i 8 hiljada aviona. Kada se tome dodaju i one snage koje se sada stacioniraju van Evrope, ali se, potencijalno mogu pojaviti na evropskom ratištu, onda se dobija brojka od preko 10 miliona vojnika.

Pored toga, u Evropi se nalazi više hiljada taktičkih projektila sa nuklearnim bojevim glavama. Treba računati i sa činjenicom da su u evropskim morima razvijene i vrlo snažne ratne flote.⁶

Jedna od posebnih karakteristika vojnog faktora u Evropi je prisustvo brojnih stranih trupa i vojnih baza. Računa se da u evropskim zemljama i u njihovim teritorijalnim vodama ima oko milion i 43 hiljada stranih vojnika.

Uprkos detantu i konkretnim pregovorima (KEB, SOSIN i SALT), koji do sada nisu dali neke opipljivije rezultate, u posljednje vrijeme jača američko vojno prisustvo u Evropi, a planira se, pored ostalog, modernizacija oružanih snaga NATO. U stvari, radi se o nastavku trke u naoružanju u kojoj NATO nastoji da masovnim razvojem i uvođenjem u oružane snage novih borbenih sredstava ublaži inferiornost prema Varšavskom ugovoru u konvencionalnoj komponenti, posebno u oklopnim i protivoklopnim snagama i sredstvima protivvazdušne odbrane.⁷ Predviđanja vojnih futurologa, naročito onih koji su u službi naučnih institucija i kompanija koje proizvode naoružanje i opremu, ukazuju na okolnosti prema kojima će se trend u trci u naoružanju nastaviti.⁸

Varšavski ugovor, takođe, nastoji da povećanim naporima ne zaostaje, već da dostigne i prestigne suprotni blok u pogledu kvaliteta nekih borbenih sredstava i jačanju oružanih snaga svojih članica.

Pored toga što pregovori o razoružanju sporo napreduju, ne obuhvataju — što je za nas najznačajnije — cijelu Evropu. Prvenstveno se govori o centralnoj Evropi, dok se području Mediterana daje drukčiji tretman i ako je ono već duže vremena jedno od težišta svjetske konfrontacije.

STRATEGIJA POSREDNOG NASTUPANJA

Pored sredstava za neposrednu prinudu i razaranje (oružanih snaga i borbenih sredstava), agresori sve više koriste mnogobrojne instrumente strategije posrednog nastupanja, uključujući i sredstva

⁶ Te snage čine: 5 — 6 nosača aviona, 4 nosača helikoptera, 157 raketnih brodova raznih klasa, 111 podmornica-nosača balističkih projektila, 280 ostalih podmornica itd.

⁷ Petogodišnjim planom modernizacije snaga NATO predviđa se da se do 1977. godine uvedu u naoružanje 1.500 novih tenkova i 4.100 drugih oklopnih borbenih vozila, zatim 9.300 protivtenkovskih oružja, 900 aviona, 48 razarača i 44 podmornice, te velika količina savremene elektronike i borbenih sredstava PVO.

⁸ Prema nekim izvorima danas u svijetu ima više od 5 miliona naučnika i inženjera od kojih se oko jedne trećine bavi poslovima istraživanja i razvoja. Cijeni se da je u SAD 1972. bilo oko 2 miliona naučnika i inženjera od kojih je svaki peti ili šesti radio za vojnu industriju.

i metode »specijalnog rata«. Najvažnije obilježje takve strategije je u tome da ona takođe ima tendenciju rasta, povećanja, da se sasvim konkretno realizuje već u miru u svakodnevnim događajima kroz razne oblike političkih, ekonomskih, psiholoških, propagandnih, obavještajnih, subverzivnih i drugih pritisaka, sračunatih na angažovanje ekstremne emigracije, unutrašnjih opozicionih snaga, kako bi se razjedinila i oslabila zemlja — žrtva agresije. Svjedoci smo takvih pritisaka i na našu zemlju. Mnogobrojne su i raznovrsne forme vođenja tog rata, a suštinska je poruka i pouka svega toga da od uspjeha, odnosno neuspjeha tog rata zavisi umnogome da li će i u kojoj mjeri doći do klasične oružane agresije. Zbog toga je veoma značajno da se stalno jača spremnost za borbu protiv svih oblika agresije, što je i suština naše koncepcije i našeg sistema opštenarodne odbrane koji, kako je to rekao drug Tito, »ima dvostruku ulogu: odvrćanje od agresije i vođenje opštenarodnog odbrambenog rata ako nam to bude nametnuto«.

ULOGA NESVRSTANIH I SNAŽENJE NJIHOVIH ODBRAMBENIH MOGUĆNOSTI

Politika nesvrstanosti se sve više potvrđuje kao značajan faktor, koji na međunarodne odnose više ne djeluje samo snagom svojih principa i njihovom moralno-političkom vrijednošću, već prije svega kao realna politička i materijalna snaga. U najkraćem, nesvrstane zemlje postale su faktor bez čijeg se učešća danas ne mogu rješavati važni i složeni međunarodni problemi.

U stalnom porastu je, takođe, i vojnostrategijski značaj nesvrstanih zemalja zbog njihovih energetskih, sirovinskih i ljudskih potencijala i geostrategijskog položaja, koji u pojedinim regionima svijeta predstavlja pozicije od izuzetnog značaja i za globalnu strategiju velikih sila. Tome, razumije se, doprinosi i stalno širenje pokreta nesvrstanosti i porast broja nesvrstanih zemalja.⁹

U takvoj ulozi i realnim mogućnostima nesvrstanih su razlozi što imperijalističke i druge reakcionarne snage postaju sve agresivnije i arogantnije u odnosima prema nesvrstanim zemljama. Svjedoci smo primjene raznih prijetnji i pritisaka, pa i upotrebe vojne sile, pri čemu se traži žrtva tamo gdje se očekuje najmanji otpor,

⁹ Na Beogradskoj konferenciji, održanoj avgusta 1961, bilo je 25 zemalja učesnica, a četvrti skup nesvrstanih, održan septembra 1973. u Alžiru, okupilo je 76 zemalja punopravnih članica.

gdje se, po mogućnosti bez većeg rizika, računa na brz i lak uspjeh. Indikativno je da su glavna žarišta zategnutosti u svijetu upravo na područjima nesvrstanih zemalja, što je realna opomena i upozorenje za te zemlje.

Nesvrstane zemlje su zbog toga prisiljene da jačaju odbrambenu sposobnost i oružane snage.¹⁰ U sve većoj mjeri nesvrstanim zemljama se nameće pitanje kako dalje da razvijaju svoju vojnu moć, ističući u prvi plan potrebu proizvodnje savremenih, pa i najmodernijih borbenih sredstava i ratne opreme, kao i stvaranje sopstvenih kadrova. Sigurno je da se ti problemi mogu uspješnije rješavati ukoliko se nesvrstane zemlje budu dogovarale i zajednički razmatrale i ova pitanja, koja prevazilaze nabavku naoružanja i opreme. Zbog toga je ovo važan i prioritetan politički zadatak za nesvrstane zemlje i u njegovom ostvarivanju i naša zemlja ima značajne obaveze.

SPREMNOST ZA ODBRANU — GARANCIJA MIRA I BEZBJEDNOSTI

Spremnost našeg društva za odbranu utoliko je značajnija jer iskustvo nedvosmisleno ukazuje na to da su svi lokalni ratovi i drugi oblici agresije¹¹ preduzimani tamo gdje su agresori očekivali slab otpor i gdje su računali na brz i lak uspjeh. Agresije, po pravilu, nisu preduzimane na one zemlje za koje se procjenilo da će pružiti odlučan otpor, gdje su rizik i neizvjesnost za agresora bili realni i očigledni. To nas upućuje na zaključak da, i pored toga što to utiče na privredni razvoj zemlje, moramo i ubuduće razvijati takve oružane snage i takav odbrambeni mehanizam koji će biti toliko snažan i spreman da svakog agresora odvrati od njegovih namjera. To podrazumijeva potrebu da rat, ako do njega dođe, u svakom pogledu spremno dočekamo, da smo riješeni i osposobljeni i da ga pobjedonosno završimo. Izvor pouka i ohrabrenja u tome nam je, pored našeg NOR-a i drugih oslobodilačkih ratova, borba naroda Vijetnama i Kambodže koji su godinama vodili svenarodni oslobodilački rat dokazujući da narod, spreman da se bori na svome i za svoje, nikakve

¹⁰ Brojno stanje oružanih snaga nesvrstanih iznosi preko 6,5 miliona ljudi, a izdaci za odbranu preko 20 milijardi dolara godišnje.

¹¹ Lokalnih ratova je, zajedno sa vojnim udarima, prevratima, krizama i sukobima najrazličitijih obima i oblika, bilo i do 150, a stalno se povećava broj vojnih udara, pučeva, diverzija itd. Može se očekivati da će se takav dent nastaviti i u budućnosti.

žrtve, pa ni najbrutalnije mjere odmazde, koje preduzima agresor, ne mogu skrenuti s puta koji ih je doveo do trijumfa nad snagama imperijalizma i reakcije. To je snažna opomena svim agresorima i pouka i ohrabrenje narodima koji se spremaju da se odupru svakoj agresiji.

SOCIJALISTIČKO SAMOUPRAVLJANJE — BAZA SISTEMA ONO

Pored spoljnopolitičkog faktora i naš društveno-politički razvoj zahtijeva svjestranu aktivnost na razvijanju i jačanju sistema ONO, jer to znači dalju afirmaciju našeg samoupravnog društva, jačanje njegove kohezije snage i sposobnosti da se odupre svim nasrtajima unutrašnjih protivnika našeg društvenog sistema. U stvari, i realizacijom koncepcije ONO izgrađuje se i jača samoupravljanje, stvaraju se najšire pretpostavke za jačanje cjelokupnog sistema opštenarodne odbrane, što je put podrštvljavanja odbrane i obezbjeđivanja kontinuiteta naše revolucije, put stalnog jačanja i produbljivanja klasnog, revolucionarnog i narodnog karaktera oružanih snaga. To je ujedno put neposrednog društvenog angažovanja pripadnika oružanih snaga u razvijanju samoupravnog sistema u kome stalno jača neposredna uloga i uticaj radničke klase, radnih ljudi i građana na cjelokupan proces društvene reprodukcije, pa i na proces podrštvljavanja odbrane. Razvoj socijalističkog samoupravnog sistema i oružanih snaga počiva, u stvari, na istoj strategijskoj osnovi — jačanju uloge čovjeka kao subjekta tog razvoja i njegove uloge kao osnovnog faktora odbrane zemlje.

Svaki korak u razvoju našeg socijalističkog samoupravnog sistema pozitivno će uticati na razvoj sistema ONO i na toj osnovi na usavršavanje oružanih snaga u skladu sa našim opštim, ekonomskim i društvenim razvojem. Revolucionarne promjene koje se odvijaju u društvu, otklanjanje raznih uočenih slabosti na osnovama odluka X kongresa i Ustava SFRJ, ustava republika, pokrajina i drugih samoupravnih dokumenata pozitivno utiču i sve dublje će uticati na razvoj, jačanje i osavremenjivanje organizacije naših oružanih snaga.

Bitna karakteristika oružanih snaga Jugoslavije je u tome što čine jedinstvenu cjelinu, zasnovanu na našim revolucionarnim iskustvima i jedinstvenom sistemu ONO, koji proističe iz karaktera našeg socijalističkog samoupravnog sistema. Jugoslovenska narodna

armija je stvorena i rasla kao djelo radničke klase i svih radnih ljudi, naroda i narodnosti, ona je instrument klasnih interesa i jedan od graditelja i čuvara bratstva i jedinstva naših naroda i socijalističkog samoupravnog sistema. Po svom karakteru ona je narodna i socijalistička. Takav karakter JNA odražava se i na njenu organizaciju, sastav, rukovođenje i komandovanje.

Teritorijalna odbrana je najširi oblik organizovanja naroda za odbranu zemlje. Sve društveno-političke zajednice i organizacije udruženog rada neposredno organizuju, obučavaju, opremaju i naoružavaju teritorijalne jedinice. Naša odbrambena snaga ne leži u prostom zbiru JNA i TO, već u novom kvalitetu koji izrasta iz samoupravnih društvenih odnosa, iz povjerenja među našim narodima, iz zajedničkih interesa radničke klase, svih radnih ljudi, naroda i narodnosti Jugoslavije, iz njihove svijesti o sudbinskoj povezanosti u zajedničkoj odbrani zemlje i borbi protiv svih oblika aktivnosti klasnog neprijatelja.

Svijest o zajedništvu naših naroda i narodnosti, koja počiva na samoupravnim odnosima, na *zajedničkim interesima* pozitivno djeluje na razvoj oružanih snaga, na jačanje njihovog jedinstva i borbene spremnosti. Ono što trajno povezuje naše narode i učvršćuje jedinstvo oružanih snaga jesu suverenitet, ravnopravnost, nacionalna sloboda, nezavisnost, teritorijalna cjelovitost, jedinstven samoupravni sistem, demokratske slobode i prava čovjeka, solidarnost i socijalna sigurnost, jedinstveno tržište i drugi zajednički interesi. Svojom nesvrstanom politikom i dosljednom borbom za primjenu principa miroljubive koegzistencije u međunarodnim odnosima Jugoslavija daje velik doprinos popuštanju zategnutosti i jačanju mira u svijetu, ali njoj je, zbog složenih i neizvesnih vojnopolitičkih odnosa u kojima gradi socijalističko samoupravno društvo i zbog pretnji tom društvu, a sa željom da ga gradi u uslovima mira, potreban snažan sistem odbrane i posebno jake oružane snage. Zbog toga su uloženi i dalje se ulažu ogromni naponi društva u razvijanju veoma široke i intenzivne aktivnosti u organizovanju sistema opštenarodne odbrane, koji je respektivan faktor odvracanja i garancija pobjede u eventualnom ratu. Motivi za takvu aktivnost su u dubokom uvjerenju svih naših građana, svih naroda i narodnosti Jugoslavije da je njihov zajednički i trajan interes da zajedno žive u slobodnoj i nezavisnoj, socijalističkoj samoupravnoj zajednici, u saznanju da je realizacija koncepcije ONO jedini put stvaranja efikasnog sistema odbrane.

Pri utvrđivanju zadataka i sagledavanju perspektive daljeg razvoja oružanih snaga i sistema ONO u cjelini, Kongres je polazio od rezultata koje smo već postigli i od onoga što treba još uraditi u narednom periodu. Ostvareno je idejno-političko jedinstvo oružanih snaga, još više su produbljene i učvršćene veze naroda i vojske, ojačana je spremnost, mobilnost i efikasnost oružanih snaga i ukupna odbrambena sposobnost društva da se uspješno suprotstavimo svakom agresoru i u svim ratnim uslovima. Uspjeli smo da na zadacima odbrane zemlje široko aktiviramo radničku klasu, građane i sve njihove asocijacije, društveno-političke zajednice, samoupravna i predstavnička tijela i njihove izvršne organe, organe uprave od opštine do Federacije, društveno-političke i druge organizacije, kao i sve ostale faktore samoupravnog društva. Time je nastavljen proces podruštvljavanja odbrane na kvalitetno novim osnovama udruženog rada i socijalističkog samoupravljanja, čime se i rezultatima potvrđuje visoka ocjena koju je X kongres SKJ dao o dometima postignutim u realizaciji koncepcije ONO. To je, uostalom, posebno istakao i drug Tito kada je u svom referatu rekao da »dosadašnja izgradnja sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite spada u najkrupnija ostvarenja našeg društvenog razvoja«.

Krupni rezultati, postignuti u političkoj i socijalnoj stabilizaciji našeg društva, veoma se pozitivno odražavaju na intenzitet odbrambenih priprema, na cjelokupnu odbrambenu sposobnost zemlje. To se najbolje manifestuje u raspoloženju i spremnosti radnih ljudi da aktivno učestvuju u odbrambenim pripremama i da odvajaju znatna materijalna sredstva za potrebe odbrane i zaštite.

Naime, na osnovu uvida u stepen pripremljenosti društvenih struktura za odbranu dolazi se do ocjene da se najviše postiglo u idejno-političkoj pripremljenosti stanovništva, što se snažno ispoljava raspoloženjem radnih ljudi i građana i njihovom spremnošću da se angažuju u svim vidovima odbrambenih priprema. Međutim, zapaža se da su raspoloženje i spremnost radnih ljudi i građana za angažovanje na zadacima odbrambenih priprema i samozaštite veće od organizacijske spremnosti i osposobljenosti, a pogotovu praktičkih mogućnosti odgovornih društvenih faktora da to raspoloženje i tu spremnost građana pretvaraju u materijalnu snagu. To navodi na zaključak da su neophodni novi naponi u društveno-političkim zajednicama, organizacijama udruženog rada, mjesnim zajednicama i u ostalim samoupravnim zajednicama, društveno-političkim organiza-

cijama za još bolje organizovanje i osposobljavanje za uspješnije izvršavanje zadataka na području odbrane. Pri tome se uvijek mora imati na umu da je riječ o zadacima i poslovima koji, i pored, zaista, impresivnih rezultata u nekoliko posljednjih godina, nikada ne mogu biti dovršeni i na kojima je potrebna stalna aktivnost — ukoliko želimo iskoristiti raspoloženje i spremnosti radnih ljudi i građana da ostvaruju svoja prava i obaveze u oblasti odbrane i time izbjegnemo sve opasnosti i posljedice od stagniranja i zaostajanja. Uostalom, to od nas traže predviđanja budućeg razvoja u kome, prema svemu, možemo očekivati prema SFRJ u manjem ili većem obimu sve ono čemu smo bili izloženi u pređenom periodu.

Za tako smišljen i kontinuiran rad postoje sve pretpostavke, jer su ustavno-pravnom regulativom stvoreni uslovi da Federacija, republike, pokrajine, opštine i organizacije udruženog rada obavljaju određene i sve brojnije poslove u oblasti narodne odbrane, čime se obezbjeđuje stalno jačanje i optimalna efikasnost našeg odbrambenog sistema. Izrađeni su, ili su u izradi, svi normativno-pravni akti kojima se široko područje odbrane cjelovito reguliše — od Ustava SFRJ, ustava republika i pokrajina do statuta mjesnih zajednica i organizacija udruženog rada, zatim od saveznog, republičkog i pokrajinskih zakona i podzakonskih propisa o odbrambenim poslovima do samoupravnih i internih akata u organizacijama udruženog rada i u drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama. Ove činjenice imaju ogroman značaj za jedinstvo sistema opštenarodne odbrane.

PRIPREMA STANOVNIŠTVA I OMLADINE ZA ODBRANU I ZAŠTITU

Priprema i osposobljavanje stanovništva za odbranu i zaštitu odvija se putem raznovrsnih oblika. Veliki broj građana obuhvaćen je pripremama pozivanjem na vojne vježbe, zatim vježbama i stručnim osposobljavanjem u civilnoj zaštiti i službi za osmatranje, javljanje, obavješćavanje i uzbunjivanje. Masovno osposobljavanje stanovništva sprovodi se u društveno-političkim i društvenim organizacijama, raznim obrazovnim institucijama (radnički univerziteti), i to primjenom posebno organizovanih oblika i formi rada. Činjenica je da je više od polovine odraslog stanovništva obuhvaćeno nekim od oblika osposobljavanja za odbranu i zaštitu.

U tom okviru poseban značaj ima osposobljavanje omladine za odbranu, a naročito za oružanu borbu. Poslije Treće konferencije SKJ

i na osnovu njenih zaključaka pokrenuta je široka akcija na izradi cjelovitog koncepta pripremanja mladih za odbranu i društvenu samozaštitu. Na idejnim osnovama tog koncepta utvrđene su odredbe Zakona o narodnoj odbrani i izrađeni novi nastavni planovi i programi za odbranu i zaštitu u osnovnim, srednjim, višim i visokim školama i za vanškolsku omladinu. Društvenim dogovorom utvrđene su jedinstvene osnove naučno-nastavnog rada u oblasti opštenarodne odbrane na visokoškolskim ustanovama u SFRJ, jedinstveni cilj, zadatak i sadržaj nastavnih programa, jedinstven udžbenik, jedinstven profil nastavnih kadrova i dr. Postignut je društveni dogovor o jedinstvenom načinu osposobljavanja za odbranu i zaštitu učenika u osnovnim i srednjim školama i za pripremanje nastavnog kadra za premet *odbrana i zaštita* u srednjim školama. Katedre za ONO otvaraju se na univerzitetima u Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu i Skoplju. Tim dogovorima pristupile su sve socijalističke republike i pokrajine.

Realizacijom tih mjera osposobljavanje omladine za odbranu i zaštitu biće ugrađeno u cjelokupni sistem obrazovanja u nas i činiće njegov integralni dio. Osnovno obrazovanje sprovodiće se u školama svih vrsta i stupnjeva, a obuka u sticanju posebnih vojnih znanja i vještina izvodiće se u posebno organizovanim omladinskim nastavnim jedinicama. Omladinske nastavne jedinice izvodiće praktičnu obuku na poligonima i vježbalištima pod rukovodstvom stručnih organa JNA i teritorijalne odbrane.

Izrađene su i od Predsjedništva CK SKJ i Predsjedništva SFRJ verifikovane »Idejne i programske osnove osposobljavanja mladih za aktivno učešće u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti«. Taj dokumenat obavezuje i podstiče, prije svega, organizacije koje okupljaju mlade na pregalački rad u pripremanju mladih na odbranu i zaštitu.

CIVILNA ZAŠTITA

Kao masovni sistem za zaštitu i spasavanje ljudi i materijalnih dobara od ratnih dejstava, civilna zaštita se u poslednje vrijeme učvršćuje organizovano i materijalno-tehnički. Usvajanjem »Doktinar-nih načela civilne zaštite SFRJ«, utvrđivanjem »Osnova plana za djelovanje civilne zaštite u ratu«, preciznijim definisanjem problematike civilne zaštite u Zakonu o narodnoj odbrani, izradom osnova za organizovanje i rad štabova zaštite, utvrđivanjem koncepcije iz-

gradnje skloništa kompletirane sa svim potrebnim propisima o tehničkim normativima itd. — postavljena je dalja izgradnja civilne zaštite na jedinstvene osnove, tako da već sada predstavlja impresivnu snagu za zaštitu i spasavanje ljudi i materijalnih dobara u ratu i u većim elementarnim nepogadama i katastrofama.¹²

PODRUŠTVLJAVANJE ODBRANE

Obrana Jugoslavije i zaštita ustavnog poretka, dakle, jedinstven je interes radničke klase, radnih ljudi i građana, svih naših naroda i narodnosti, svih socijalističkih republika i pokrajina. Na snagu i efikasnost odbrane najneposrednije utiču cjelokupni rezultati naše zemlje, a prije svega stabilnost ekonomskih, društvenih i političkih odnosa. To znači da se Jugoslavija brani cjelokupnim svojim bićem, da odbrana i bezbjednost zemlje zavise od ukupnog stanja u njoj. Zbog toga je borba za ravnopravnost i jedinstvo, za dosljedno sprovođenje politike SKJ, za vlast radničke klase, za bolji ekonomski položaj zemlje i pojedinaca u njoj, za dalji razvoj samoupravljanja i socijalističkih odnosa — u suštini borba za jačanje odbrane zemlje. To znači da je odbrana dio samoupravnih odnosa i svakodnevna funkcija i aktivnost društvenog i političkog sistema. Zbog toga je naša istorijska odgovornost i dužnost da razvijamo postojeće i stvaramo nove uslove za organizovano angažovanje svih subjekata u odbrani. U stvari, dalje podruštvljavanje odbrane je revolucionarni proces i trajan interes radničke klase, svih naroda i narodnosti Jugoslavije. Razvijanje svijesti o životnoj povezanosti interesa naših naroda i narodnosti, učvršćenje njihove ravnopravnosti i zajedništva, razvijanje jugoslovenskog socijalističkog patriotizma — naš je trajan zadatak, jer se tim putem uvećavaju i monolitnost našeg društva i njegova ukupna odbrambena snaga.

MODERNIZACIJA SISTEMA ONO I ORUŽANIH SNAGA

Stalna modernizacija cjelokupnog sistema ONO, a posebno oružanih snaga, univerzalan je proces i trajan zadatak koji traži najšire angažovanje odgovornih faktora društva i oružanih snaga.

¹² Rasporedom u civilnu zaštitu obuhvaćen je svaki deseti Jugosloven, a u jedinice civilne zaštite razne namjene raspoređeno je oko 1,5 miliona građana, što čini 6% stanovništva.

Zadaci u modernizaciji oružanih snaga definisani su na osnovu opšteg plana razvoja oružanih snaga, koji je usvojen od Savjeta za narodnu odbranu i Predsjedništva SFRJ. Njime su određeni ciljevi razvoja i modernizacije i definisani pravci i prioriteti u razvoju komponente, vidova i službi oružanih snaga. Na bazi tako koncipiranog i usvojenom planu u SSNO su izrađeni, ili se rade, srednjoročni i dugoročni planovi razvoja oružanih snaga i, u okviru njih, planovi razvoja vidova, sektora, rodova i službi, naučne i izdavačke djelatnosti, propagande aktivnosti i sl.

Ti planovi su realno odmjereni i ambiciozno postavljeni i njihovim ostvarivanjem treba postići:

- da JNA još u većoj mjeri postane najspremniji dio oružanih snaga, naoružan savremenim masovnim naoružanjem, da bude osnovna manevarska i udarna snaga na cijelom našem ratištu i u svim varijantama rata;

- da se teritorijalna odbrana sve bolje organizuje, sve savremenije naoružava i sve brže osposobljava za efikasnu protivoklopnu i protivdesantnu borbu i za zajednička i usklađena dejstva sa jedinicama JNA, a prije svega za kontrolu sopstvene teritorije;

- da se sistem komandovanja stalno jača i osavremenjuje;

- da se pozadinsko obezbjeđenje usavršava obezbeđujući određen stepen autonomnosti oružanih snaga, ali uz oslanjanje na izvore i kapacitete društva;

- da se tehnička modernizacija obezbeđuje uvođenjem sve savremenije ratne tehnike, i to u najvećoj mjeri iz domaće proizvodnje, a da se uvozi sve manje, i to samo onaj dio naoružanja i opreme čija proizvodnja ekonomski nije opravdana ili koju još nismo u stanju da proizvedemo.

Tehnička modernizacija oružanih snaga zahtijeva znatna materijalna sredstva, što opterećuje našu privredu. Naši radni ljudi su svjesni tih potreba i napora i pokazuju puno razumijevanje i solidarnost.

»Potreba za daljom modernizacijom odbrane zahtijeva da se, u skladu sa ekonomskim razvojem i našim mogućnostima, odvajaju odgovarajuća materijalna sredstva. Moramo se i dalje zalagati za solidarnost radnih ljudi i građana u obezbjeđenju tih sredstava, ali i za njihovo racionalno korišćenje. Nema te cijene koju naše društvo nije spremno da plati ako je u pitanju očuvanje slobode i nezavisnosti« (Tito).

Za nas modernizacija, dakle, znači: osavremenjivanje vojne organizacije, usavršavanje sistema komandovanja i rukovođenja; opre-

manje jedinica najnovijim borbenim sredstvima; dograđivanje sistema regrutovanja i mobilizacije; savremen sistem obuke i vaspitanja; sve razvijeniji i uticajniiji naučnoistraživački rad na širokom području odbrane i sveobuhvatnija ustavno-pravna regulativa itd. Modernizacija znači i produbljivanje klasnog, revolucionarnog i narodnog karaktera oružanih snaga i socijalističkih međuljudskih odnosa u njima koji, u isto vrijeme, podrazumijevaju jačanje subordinacije, svjesne bojne discipline i lične i društvene odgovornosti boraca i starješina, stalno jačanje moralne čvrstine i politike kojom se vrednuju kreativan i stručan rad i rezultati aktivnosti na jačanju moralno-političkog jedinstva i borbene spremnosti vojnog kolektiva, maksimalno objektiviraju mjerila za napredovanje ljudi u službi i stabilizuje status aktivnih vojnih lica i građanskih lica koja rade u oružanim snagama; izgradnju sistema vojnog školstva, koji na najbolji način zadovoljava potrebe oružanih snaga i u isto vrijeme predstavlja integralni dio sistema vaspitanja i obrazovanja u samoupravnom društvu, gajenje i razvijanje borbenih i slobodarskih tradicija naših naroda, poboljšavanje ličnog i društvenog standarda vojnika i starješina u skladu sa mogućnostima društvene zajednice itd. Jednom rečju, za nas modernizacija oružanih snaga znači produbljivanje karaktera onih društvenih odnosa koji su bili i sve više će biti odlučujući faktor borbene spremnosti, jer je i uloga čovjeka u takvim odnosima od odlučujućeg značaja za borbu, za otpor.

KARAKTER ODNOSA U ORUŽANIM SNAGAMA

Humani socijalistički međusobni odnosi u oružanim snagama, izgrađivani na osnovama komunističkog morala i revolucionarne etike, u NOR-u neprekidno se razvijaju i bogate novim sadržajima. Sadašnji odnosi u oružanim snagama, zasnovani na dominantnoj ulozi društvene svijesti, predstavljaju svojevrstan odraz samoupravnog društvenog preobražaja i koncepcije ONO. Oni su dio odnosa u našem društvu i izraz su klasnog i narodnog karaktera oružanih snaga, a razvijaju se u specifičnim uslovima vojne organizacije. Kao i u NOR-u, odnosi u oružanim snagama djeluju kao snažan podsticaj u životu i radu jedinica i predstavljaju važan faktor njihove borbene spremnosti i moralno-političkog jedinstva.

Razvijajući se u uslovima i u skladu sa zahtjevima vojne subordinacije, osnovne karakteristike odnosa u oružanim snagama izražavaju se u: angažovanju svih potrebnih faktora da se naređenja —

odluke izvršavaju što kvalitetnije, poštovanju ličnosti i prava; odgovornosti za obrazovanje, vaspitanje i obučenost, dužnosti i brizi starijehina za živote, lične probleme i druge potrebe svojih potčinjenih; kritičkom sagledavanju sopstvenih slabosti i nedostataka i težnji za što aktivnijom ulogom vojnih kolektiva; odavanju priznanja za pokazane rezultate u radu; poštivanju zakonitosti.

Takvi odnosi djeluju kao kohezioni faktor u jedinicama i doprinose postizanju visokog stepena pouzdanosti i motivisanosti vojnika i starijehina. Oni — kako to često ističe drug Tito — obezbjeđuju čvrstu vojnu disciplinu i visok stepen efikasnosti u radu komandi i jedinica, humanost, međusobno poštovanje, čuvanje dostojanstva čovjeka, brigu o ljudima i druge etičke i revolucionarne vrijednosti NOR-a, samoupravnog društva i naših oružanih snaga. Na takvim odnosima, jedino mogućim u revolucionarnoj armiji, izgrađuje se novo društveno biće vojnika i starijehina, izraženo u njihovom aktivnom odnosu, stvaralaštvu, inicijativi i maksimalnoj spremnosti da izvrše i najsloženije zadatke, da nose i razgaraju proces modernizacije. Pri tom organizacija SK, komande, starijehine i vojni kolektivi, kao osnovni faktori vaspitanja, moraju neprekidno da poklanjaju posebnu pažnju razvoju društvenih odnosa u oružanim snagama u skladu sa vrijednostima našeg društva. To pretpostavlja i upornu borbu protiv svih negativnih tendencija i pojava (nediscipline, neodgovornosti, birokratski odnos prema ljudima, ravnodušnost prema poslu, karijerizam itd.). Korijene takvim pojavama moramo tražiti u stvaranju vještačkih dilema u organizaciji ONO i neshvatanju klasnog karaktera naših oružanih snaga, u prodoru liberalizma, birokratskog teokratizma, nacionalizma, i drugih deformacija, koje iz društva za-pljuskuju naše oružane snage. Na opasnost takvih pojava često je ukazivao drug Tito, a posebno je to podvukao u intervjuu »Vojnom delu«, što govori o tome da su to dugoročniji zadaci Saveza komunista i komandi.

»Moramo biti budni i čuvati se raznih pokušaja stvaranja vještačkih dilema i nerazumjevanja u bitnim pitanjima odbrane zemlje, kao što su uloga, karakter, organizacija i perspektiva razvoja naših oružanih snaga, jer njihova specifičnost i zadaci ne dozvoljavaju da egzistiraju takve pojave. Njih treba što prije otklanjati da ne bi utjecale na borbenu gotovost, odnose među ljudima, na moralno-političko stanje. Nikom ne smijemo dozvoliti da pod bilo kojim izgovorom slabi snagu odbrane i bezbjednost zemlje«.

Unapređenje sistema obuke i vaspitanja usmjereno je na ostvarenje osnovnog zadatka — izgraditi politički svjesne, moralno jake, hrabre i disciplinovane vojnike, starješine i jedinice, stručno osposobljene za izvršenje borbenog zadatka i pod najtežim ratnim uslovima. Putem vaspitanja i obuke neprekidno se razvijaju: politička svijest, odgovornost, disciplina, budnost, ljubav prema socijalističkoj domovini i saznanje da je odbrana nezavisnosti zemlje najuzvišenija moralna obaveza svakog pojedinca. Oslanjajući se na slobodarske tradicije naših naroda i narodnosti, na iskustva iz NOR-a, pripadnici oružanih snaga se upoznaju sa mogućnostima odbrane, pri čemu jačanje fizičke sposobnosti i psihičke otpornosti dobija na značaju.

Sadržaj vojnostručne obuke i vaspitanja su tako odabrani, koncipirani i strukturirani da sve više zadovoljavaju obrazovno-vaspitne zahtjeve koji proizilaze iz koncepcije ONO i doktrine oružane borbe. Oni održavaju nove kvalitativne promjene i rukovođenja obukom, kao i promjene u operativno-taktičkim postupcima koje obezbjeđuju najveći stepen borbene gotovosti.

Tematski sadržaji obezbjeđuju da se pojedinci i kompletne jedinice obuču i uvježbaju za izvršenje borbenih zadataka u svim oblicima oružane borbe, u različitim uslovima i borbenim situacijama, samostalno i u sadejstvu sa ostalim rodovima, snagama TO i ostalim strukturama ONC, i to na čitavom prostoru našeg ratišta. Težište vojnostručne obuke je na pripremanju boraca i jedinica za uspješno vođenje protivoklopne i protivdesantne borbe i protivvazdušne odbrane, vođenje borbi oko rijeka, u naseljenim mjestima, na frontu i na privremeno zaposednutoj teritoriji, u borbi sa operativnim snagama agresora i snagama namjenjenim za specijalna dejstva, za dejstvo u uslovima upotrebe konvencionalnih i NHB borbenih sredstava, a starješine i komande u svim strukturama oružanih snaga i na svim stepenima komandovanja za uspješno rukovođenje i komandovanje svojim jedinicama.

Razvoj i usavršavanje sistema obuke, realizacija ciljeva i sadržaja obučavanja treba da idu uporedo sa porastom privrednog razvoja. Upravo se nalazimo u fazi punog zamaha za obezbjeđenje najsavremenijih nastavnih pomagala, modernih i tehnički opremljenih kabineta, učionica, poligona, vježbališta i strelišta koji obezbjeđuju vrhunsku obuku.

Stvoreni su svi uslovi da se obuka i vaspitanje izvode uz primjenu naučnih principa i savremenih metoda. Čine se ozbiljni pokušaji za uvođenje programirane nastave u obuci. Uloženi trud i sredstva već se isplaćuju, pa je sigurno da će i ovaj oblik obučavanja u najbližoj perspektivi dobiti na značaju.

KRUPNI ZADACI U NAUČNO- ISTRAŽIVAČKOM RADU

U JNA je izgrađena solidna baza za razvoj naučnoistraživačkog rada. Postoje instituti u svim vidovima i nekim službama, a formirane su i brojne istraživačke i razvojne organizacione jedinice: sve oblasti od interesa za razvoj oružanih snaga »pokrivene« su odgovarajućom organizacijom naučnog i studijskog rada. Te institucije razvile su široku saradnju sa odgovarajućim institucijama u zemlji na pitanjima od interesa za NO.

Naučnoistraživački potencijali u društvu su solidna osnova za brži razvoj i integraciju naučnoistraživačkog rada u oblasti odbrane i zaštite. Nauka je jedinstvena, a i interesi našeg društva su usmjereni u tome da se na odbrambenim zadacima organizovano i planski okupe naučnici i istraživači iz svih naučnih oblasti. Naučnoistraživačke ustanove u JNA treba da budu inicijatori takve saradnje:

»Vojna nauka mora da sarađuje i da se oslanja na ostale nauke i da podstiče stvaralaštvo, da naša i strana dostignuća učini dostupnim ne samo oružanim snagama već i društvu u cjelini.« (Tito)

Visoke vojne škole imaju pri tome posebnu ulogu, jer su one žarišta razvoja naše vojne naučne misli i snažan činilac širenja novih znanja. U naučnim ustanovama, u jedinicama, ali isto tako i u upravnim strukturama, izrastao je broj naučni i naučno-nastavni kadar koji se bavi problemima ratne vještine, vojne tehnike, vojne ekonomike i istraživanjem iz oblasti društvenih, medicinsko-bioloških i drugih nauka koje su od značaja za odbranu zemlje.

Od nauke u JNA i svih kreativnih snaga u zemlji očekuje se da daju svoje odgovore na sve složenije vojnostrategijske probleme savremenog svijeta opterećenog raznim vidovima i oblicima agresivnih prijetnji i sve bržim razvojem vojne tehnike. Moramo neprekidno da izučavamo karakter, fizionomiju i karakteristike savremenih ratova, sredstva koja će se primjenjivati i trendove njihovog neprekidnog razvoja. Zadatak je naše vojne nauke da dâ odgovor na novine u vođenju modernog rata, da nađe naša vlastita rješenja zasnovana,

prije svega, na našim iskustvima, snagama i prednostima. Neprekidni razvoj naše vojne naučne teorije i njene realizacije u praksi izgrađivanja oružanih snaga je primarni zadatak nauke u Armiji i zemlji.

Istraživački rad u Armiji treba da obrati posebnu pažnju daljem razvoju naoružanja i opreme i borbenih sistema, posebno protiv-oklopnoj borbi i protivavionskoj odbrani, svim oblicima elektronskog rata i ometanja, sredstvima navođenja i izviđanja, raketnim i drugim oružjima. Za nas su, prije svega, značajna istraživanja i razvoj onih sredstava koja odgovaraju našem konceptu vođenja rata i aktiviranju borbenog potencijala kojim raspolažemo. Savremeni razvoj nauke i tehnologije pruža nam mogućnost za vrhunskim riješenjima, a naše naučne i konstruktorske snage i njihov stručni i naučni stupanj nam omogućavaju da idemo ukorak sa najmodernije opremljenim armijama.

U tom pogledu su značajna uopštavanja iskustva rata na Bliskom i Dalekom istoku, kao i svih oslobodilačkih ratova koji su vođeni poslije drugog svjetskog rata. Reč je o iskustvima strategije i taktike snaga kao saznanjima o organizaciji, formaciji, borbenim sredstvima i načinu dejstva agresora.

SAMOZAŠTITA — AKTUELAN ZADATAK

Kongresne odluke nas obavezuju na veće napore u svim jedinicama, komandama i institucijama na organizovanju samozaštite. Do sada su na tom polju postignuti značajni rezultati, ali oni još ne odgovaraju objektivnoj situaciji. S tim u vezi u jednom dokumentu o osnovama samozaštite u oružanim snagama Jugoslavije, koji je ta pitanja, u osnovi, dobro regulisao, sem ostalog, piše: »Samozaštita u komandama, štabovima, ustanovama, vojnim objektima i jedinicama oružanih snaga zahtjeva organizovanost, visoku vojno-političku svijest i budnost, bezbjednosnu obučenosť i informisanost, samoinicijativu, mobilnost i aktivnost svih pripadnika oružanih snaga i osećaj potrebe svakog pojedinca i vojnog kolektiva da zaštite sebe i svoju jedinicu od obaveštajne, diverzantsko-terorističke, psihološko-propagandne, sabotažne, štetočinske i druge kriminalne i štetne djelatnosti koje ugrožavaju ili mogu da ugroze oružane snage i njihove pripreme za odbranu zemlje«. Polazeći od ovih stavova, organizacije SKJ, komande, starješine, vojnici i građanska lica u oružanim snagama moraju sa više odgovornosti da izvršavaju ove važne zadatke i na taj način daju svoj doprinos u učvršćenju bezbjednosti i samozaštite naših jedinica i institucija.

Rezultati koje su naše oružane snage postigle u svim oblastima, a posebno u učvršćenju moralno-političkog jedinstva i borbene gotovosti jedinica, su zaista značajni i krupni. Procjene koje su date na Kongresu o razvoju i kretanju međunarodnih odnosa ne samo da su se potvrdile već vizionarski ukazuju na neizvjesnu budućnost, koja će tražiti još veće napore naše zajednice u daljem organizovanju sistema ONO i jačanju oružanih snaga. To od organizacija SKJ, komandi, starješina i svih pripadnika oružanih snaga, kao i društva u cjelini, traži da ubuduće ulože još veće napore kako bi odbrambeni mehanizam naše zemlje bio sposoban da odvrati svakog agresora i da u slučaju rata obezbijedi pobjedu.